

Jacob Plesner Mathiasen, Niels Bo Jørgensen og Johan Schlüter: E-handelsloven med kommentarer, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2004, 304 sider. Pris inkl. moms 775 kroner.

E-handelsloven, som trådte i kraft den 25. april 2002, er den danske implementering af e-handelsdirektivet fra 2000. Denne lovkommentar inddrager ikke alene loven og direktivet, men også anden relevant lovgivning og retspraksis. Hertil kommer informative, indledende afsnit til kapitlerne om afsenderlandsprincippet, oplysningspligt og kommerciel kommunikation, elektroniske kontrakter og formidleransvaret. Bogens forskellige retsområder kommer derfor til at berøre den internationale privat- og procesret, markedsføringsret, aftaleret, erstatningsret, strafferet og immaterialret. Afsnittet om formidleransvar indeholder endvidere nogle praktisk orienterede afsnit om foreløbige retsmidler, bevissikring og edition.

Forfatterne afholder sig ikke fra at drage konklusioner på trods af uklare og til tider modstridende bestemmelser og betragtninger i direktivet.

<170>

Konklusionerne er velbegrundede, og der redegøres for og henvises til andre opfattelser. F.eks. konkluderes det, at afsenderlandsprincippet (»det koordinerede område«) kun vedrører offentligretlige spørgsmål (s. 56f.). Forfatterne lægger afgørende vægt på direktivets art. 1, stk. 4, der fastslår, at direktivet ikke indfører nye international privatretlige regler. Konklusionen er i tråd med den danske (formentlig ukorrekte) implementering af direktivet. Problemet kan illustreres ved to håndhævelsessituationer: 1) en dansk virksomhed anlægger en erstatningssag (civilretlig håndhævelse) mod en konkurrent, som er etableret i Tyskland, for tab i forbindelse med sagsøgtes utilbørlige markedsføring rettet mod Danmark via en hjemmeside, og 2) Forbrugerombudsmanden anlægger sag i samme forhold med påstand om bødestraf (offentligretlig håndhævelse). Efter forfatternes opfattelse skal den tyske virksomheds hjemmeside overholde både tyske markedsføringsregler (af hensyn til potentiel offentligretlig håndhævelse) og danske markedsføringsregler (af hensyn til potentiel civilretlig håndhævelse), jf. lovvalgsprincippet om skadestedets lov. Forholdet kan hurtigt vise sig problematisk i praksis, og er i givet fald i strid med direktivets erklærede mål om at sikre fri bevægelighed for informationssamfundstjenester (art. 1, stk. 1).

Princippet om hjemlandskontrol er i e-handelslovens § 3 implementeret som en *lovvalgsregel*. I direktivets art. 3, stk. 1, er afsenderlandsprincippet derimod formuleret som en (hjemlands-) *kontrolregel*, der forpligter myndighederne til at *påse overholdelsen* af national ret. Som bekendt er den internationale privatret en del af den nationale ret, og direktivets art. 1, stk. 4, må forstås på den baggrund. Selve brugen af de internationale privatretlige regler kan dog, navnlig i erstatning uden for kontrakt, være i strid med princippet om gensidig anerkendelse (lovens § 4, direktivets art. 3, stk. 2), hvis ikke afsenderlandets lov udpeges (direktivets betragtning 23). Forfatterne finder, at afsenderlandsprincippet forværrer retstilstanden for borgere/forbrugere i de situationer, hvor lovgivningen i et andet EU-land har et lavere beskyttelsesniveau (f.eks. s. 79 og 82). Det er i princippet korrekt, men det bør fremhæves, at afsenderlandsprincippet sikrer, at den faktiske håndhævelse bliver national og dermed ikke så problematisk, som grænseoverskridende håndhævelse fortsat vil være over for virksomheder etableret uden for EU/EØS. Forbrugere inden for EU/EØS kan i øvrigt stadig påberåbe sig den processuelle forbrugerbeskyttelse i Bruxelles-, Lugano- og Romkonventionen samt EU-domsforordningen. Lovvalget i forbrugerkontrakter er netop undtaget fra direktivets afsenderlandsprincippet for at undgå konflikt med de internationale privatretlige regler.

Lovkommentaren er vellykket og egnet for praktikere som både opslagsværk og generel indføring i de retsområder, der omgiver e-handelsloven. Den indeholder illustrative eksempler, som bidrager til forståelsen af de for udenforstående til tider tekniske udredninger. Fremstillingen er godt disponeret og skrevet i et klart sprog. Både e-handelsloven og e-handelsdirektivet er optrykt i bogen, som også udmærker sig ved et fyldigt stikordsregister.

Jan Trzaskowski